

Załącznik
do Regulaminu Odznaki Turystycznej
„966 r. Narodziny Państwa Polskiego”
Wykaz obiektów

I. Województwo dolnośląskie

Zabytki architektury

1. Niwnice – kościół filialny św. Jadwigi po 1305 r.
2. Biały kościół – kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny, 1264 r.
3. Brzeg Głogowski – kościół Bożego Ciała, XIII w.
4. Głogów:
 - zamek książęcy, murowana wieża z XIII w.,
 - kościół św. Piotra, fundamenty z XII w., obecnie lapidarium, pomnik Jana Pawła II,
 - kolegiata Wniebowzięcia NMP, relikty dwóch kościołów z XII w. (pod posadzką) i dwóch faz właściwej kolegiaty z 1 poł. XIII w.,
 - kościół farny św. Mikołaja, relikty fazy romańskiej z 1 poł. XIII w.
5. Gogołów – kościół romański z początku XIII w., przebudowany.
6. Gościszów:
 - ruiny zamku z XIII w.,
 - kościół Matki Boskiej i św. Jana Chrzciciela, fragmenty z 1 poł. XIII w.
7. Henryków – kościół pocysterski, ok. 1270 r.
8. Jerzmanki – kościół św. Franciszka z Asyżu, XIII w.
9. Kiełczyn – kościół Narodzenia NMP, relikty z XIII w.
10. Kondratów – kościół filialny św. Jerzego, pocz. XIV w.
11. Kościelniki Średnie – mury romańskie kościoła z XIII w.
12. Legnica:
 - Zamek Piastowski, mury od 12 z 1 poł. XIII w., relikty kaplicy zamkowej,
 - katedra św. Piotra i Pawła, pierwotnie 1208, 1333-1380 r.
13. Lubiąż – opactwo cystersów, pobenedyktyński kościół św. Jakuba, 1150 r.
14. Lubiąż – kamienna piscina (chrzcielnica) znajdująca się w prezbiterium kościoła Wniebowzięcia NMP.
15. Lwówek Śląski – kościół Wniebowzięcia NMP (fasada zach.) joannitów, 1260-1270 r.
16. Nowy Kościół – ruiny kościoła NMP, XIII w.
17. Pastuchów – kościół św. Barbary, poł. XIII w.
18. Pielgrzymka – kościół Narodzenia NMP, portal z XIII w.
19. Płóczki Górne – kościół filialny św. Bartłomieja, ok. 1241 r.
20. Proszków – kościół św. Anny, pocz. XIV w.
21. Raciborowice Górne – kościół św. Michała Archanioła, pocz. XIII w.
22. Rokitnica, gmina Złotoryja:
 - zamek w Rokitnicy z XIII/XIV w.,
 - kościół św. Bartłomieja, XIII w., obecnie św. Michała Archanioła.
23. Sobótka:
 - kamienny lew romański stojący obok kościoła św. Anny,
 - zamek w Górcie – dawne opactwo augustianów, XII-XIV w. (obecnie hotel).
24. Sokołowiec – kościół paraf. św. Jadwigi, ok. poł. XIII w.
25. Stary Zamek – kościół paraf. św. Stanisława biskupa, 2 poł. XIII w.
26. Stolec – kościół pomocniczy Niepokalanego Poczęcia NMP i św. Zuzanny, koniec XIII w.
27. Stronia – rotunda Narodzenia NMP, ok. 1300 r.
28. Strzelin – romańska rotunda św. Gotarda, XII w.
29. Studniska Dolne – kościół filialny św. Anny, XIII w.
30. Środa Śląska:
 - kościół NMP za murami, 1220-1230 r.
 - kościół św. Andrzeja, ściany zewnętrzne naw bocznych, XII w.

31. Świerzawa – kościół św. Jana Chrzciciela i św. Katarzyny Aleksandryjskiej, XIII w. (kościół nie pełni już funkcji sakralnych, ale muzealne i wystawiennicze).
32. Święta Katarzyna – kościół obronny św. Katarzyny Aleksandryjskiej, poł. XIII w.
33. Trójca – kościół św. Piotra i Pawła, poł. XIII w.
34. Trzebnica – klasztor cysterek, 1202 r.
35. Tymowa – kościół NMP, koniec XIII w.
36. Tyniec nad Ślężą – kościół św. Michała, ok. XIII w.
37. Ujazd Górny – kościół św. Marcina, pocz. XIII w.
38. Wądroże Wielkie – kościół MB Różańcowej (pierwotnie św. Piotra i Pawła), XIII w.
39. Wierzbna – kościół Wniebowzięcia NMP, XIII w.
40. Wleń – zamek (donżon, relikty kaplicy i budynku mieszkalnego) z fragmentami murów z XII/XIII w.
41. Wrocław:
 - kościół św. Idziego, 1 poł. XIII w.
 - katedra św. Jana Chrzciciela z relikdami z X-XII w.
 - kościół augustianów NMP na Piasku, nad wejściem do zakrytych tympanon fundacyjny z pierwotnej romańskiej świątyni, po 1153 r.
 - zamek na Ostrowie Tumskim składający się z późnoromańskiej kaplicy zamkowej i zabudowy mieszkalnej; obecnie zachowane tylko nieliczne fragmenty w obrębie późniejszych budynków, 1 poł. XIII w.
42. Zbylutów – wiejski kościół paraf. pw. NMP, 1 poł. XIII w, przebudowany w końcu XV w.
43. Złotoryja – kościół NMP – część wsch., głównie dolne partie murów, 1 poł. XIII w.
44. Źródła – wiejski kościół paraf. z 1 poł. XIII w. (późnoromański), wraz z otaczającym go cmentarzem ufortyfikowany w pocz. XVII w., murem na planie czworoboku z 4 bastcjami na narożach.

Grody i grodziska

1. Będkowice, gmina Sobótka.
2. Mierzyce, gmina Wądroże Wielkie.
3. Ryczyn, powiat oławski (na północ od Lipek).
4. Ścieżka dydaktyczna „Śladami Trzebowian” w Parku Krajobrazowym „Chełmy”, 2 km na południowy zachód od Myśliborza (dwa grodziska).
5. Gilowice „Tatarski Okop”, 2,5 km na zachód od Niemczy.

II. Województwo kujawsko-pomorskie

Zabytki architektury

1. Chalno – relikty kościoła z XII w., rozebranego ok. 1870 r.
2. Inowrocław – kościół NMP, XII w.
3. Kałdus – relikty nieukończony bazyliki z XI w. (Góra św. Wawrzyńca).
4. Kościelec – kościół św. Małgorzaty, XII/XIII w.
5. Kościelna Wieś – kościół św. Wawrzyńca, fragmenty z przełomu XII/XIII w.
6. Kruszwica – kolegiata św. Piotra i Pawła, 1120-1140 r.
7. Mogilno – fragmenty pobenedyktynskiego kościoła św. Jana Ewangelisty, 1 poł. XI w. (z okresu romańskiego pochodzą prezbiterium z absydą, filary w nawie głównej, fragmenty ścian bocznych, krypty: wschodnia i zachodnia).
8. Strzelno:
 - kościół Świętej Trójcy i NMP, XII/XIII w.
 - rotunda świętego Prokopa, 1133 r.
9. Włocławek – kościół Wniebowzięcia NMP, pierwotnie z XI w. – nie zachowany.

Grody i grodziska

1. Biskupin.
2. Dobrzyń nad Wisłą – góra zamkowa.
3. Górzno – grodzisko „Dziewicza Góra” i „Bocianiec”.
4. Grodzisko Wyszogród k/Bydgoszczy.

5. Niedźwiedź-Steklin – na południowym brzegu jeziora Steklin, gmina Kikół.
6. Osieczek (400 m na zachód od wsi).
7. Raciąż k/ Tucholi.
8. Rudaw.

III. Województwo lubelskie

Zabytki architektury

1. Chełm-Bielawin – relikty wieży z XI/XIII w.
2. Lublin – wieża zamku, lata 30 XIII w.
3. Podgórze – kościół Chrystusa Pana Zbawiciela, prezbiterium, XIII w. (część miejscowości Stołpie na zachód od Chełma).
4. Stołpie – wieża, lata 80. XII w. i 80. XIII w.

Grody i grodziska

1. Chełm – Wysoka Góra.
2. Chodlik k/Opola Lubelskiego.
3. Motycz – gród „Bęben” nad rzeką Czechówką, na zachód od Lublina.
4. Żmijowiska Grodzisko.

IV. Województwo lubuskie

Zabytki architektury

1. Biedzychowice Dolne – kościół Podwyższenia Krzyża Świętego, zachowana półkolista absyda, a w południowej ścianie nawy ostrołuczny portal kamienny, XIII w.
2. Drągowina – kościół Wniebowzięcia Pańskiego, XIII w.
3. Drzeńsko – kościół Jezusa Miłosiernego, XIII w.
4. Iława, dzielnica Szprotawy – kościół św. Andrzeja, XII w.
5. Kowalów – kościół św. Piotra i Pawła, XIII w.
6. Radówek – kościół MB Różańcowej (zamurowany półokrągły portal i trzy romańskie okna w tylnej ścianie prezbiterium symbolizujące Trójcę Świętą), XIII w.
7. Stary Żagań – kościół wiejski, XII w.

Grody i grodziska

1. Santok.
2. Szprotawa – Gród Chrobry w Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym „Park Słowiański”.

V. Województwo łódzkie

Zabytki architektury

1. Inowłódz – kościół św. Idziego, XI/XII w.
2. Krzyworzeka – kościół św. Piotra i Pawła, 1264 r.
3. Ruda k/Wielunia – kościół św. Wojciecha, 1142 r.
4. Strońsko – kościół św. Urszuli 11 Tysięcy Dziewic, 1 poł. XIII w.
5. Sulejów – opactwo cystersów, XII/XIII w.
6. Tum – kolegiata NMP i św. Aleksego, XII w.
7. Żarnów – kościół św. Mikołaja, koniec XII w.

Grody i grodziska

1. Dzwonkowice, gmina Nowy Kawęczyn, pow. skierniewicki.
2. Góra Chełmno (trasa Radomsko – Przedbórz, na południe od Granicy k/Bąkowej Góry).
3. Konopnica.
4. Rawa Mazowiecka, ok. 1,8 km od rynku (Anielska Góra, Szwedzkie okopy) – miejsce spacerów i wycieczek.
5. Sieradz – Góra Zamkowa k/skansenu.
6. Tum – w pobliżu kolegiaty.
7. Żarnów – „Szwedzka Góra”.

VI. Województwo małopolskie

Zabytki architektury

1. Czchów – romańska wieża zamkowa, koniec XIII w.
2. Dziekanowice – sanktuarium Macierzyństwa NMP, kościół romański z XII/XIII w.
3. Januszowie, gmina Słomniki, powiat krakowski – dwór murowany z XVI w. z relikwiami kaplicy z XIII w.
4. Kościelec – kościół św. Wojciecha, ok. 1230-1240 r.
5. Kraków:
 - katedra św. Stanisława i św. Wacława – relikty X/XI w., krypta św. Leonarda,
 - zamek – relikty z końca XIII w.,
 - rotunda NMP, X/XI w.,
 - kościół Mariacki – fundamenty kościoła gotyckiego z pocz. XIII w.,
 - kościół św. Wojciecha, X-XII w.,
 - kościół św. Andrzeja, 1079-1098 r.,
 - kościół Najświętszego Salwatora, X-XII w.
6. Miechów – relikty pierwszego kościoła Bozogrobców, 1 poł. XIII w.
7. Mogiła – opactwo cystersów z kościołem, 1 poł. XIII w.
8. Prandocin – kościół św. Jana Chrzciciela, XII w.
9. Tropie – kościół Świętych Pustelników Świerada i Benedykta, XI/XII w.
10. Tyniec – kościół św. Piotra i Pawła, XI w.
11. Wysocice – kościół obronny św. Mikołaja, XII/XIII w.

Grody i grodziska

1. Chrostowa w pobliżu Sobolowa (grodzisko na cyplu).
2. Czatkowice k/Krzeszowic „Bartkowa Góra” na południe od Czernej.
3. Książ Wielki – „Kółko”.
4. Olkusz.
5. Piekary, gmina Liszki.
6. Podegrodzie „Grobla”.
7. Podegrodzie „Zamczysko”, zachodnia część Podegrodzia.
8. Poznachowice Górne – Góra Grodzisko.
9. Tarnów „Góra św. Marcina”.
10. Wojnicz, pow. tarnowski.

VII. Województwo mazowieckie

Zabytki architektury

1. Błonie – kościół paraf. św. Trójcy, poł. XIII w.
2. Chlewiska – kościół św. Stanisława Bp. Męczennika, 1121 r.
3. Czersk – relikty kaplicy zamkowej, XIII w.
4. Czerwińsk nad Wisłą – kościół Zwiastowania NMP, XII w.
5. Płock:
 - katedra powstała w 1144 r., drzwi płockie z XII w. (wierna kopia, oryginał znajduje się w Nowogrodzie Wielkim),
 - palatium i rotunda z X/XI w. (eksponowane przy zamku),
 - kolegiata św. Michała, obecnie Liceum Ogólnokształcące im. Marsz. Stanisława Małachowskiego, pop. „Małachowianka” z 1180 r. (najstarsza szkoła w Polsce), mury i fragment filaru.
6. Rokicie – kościół św. Piotra i Pawła, XIII w. (kobyli kościół).
7. Sieciechów – kościół Wniebowzięcia NMP, XII w. (relikty fundamentów).

Grody i grodziska

1. Błonie – „Szwedzki Okop” nad utratą.
2. Ciechanów, ul. ks. Ściegiennego – gród na Farskiej Górze.
3. Grudusk – gród wojewody Krystyna, wzgórze „Zielona Góra”.

4. Ostrołęka, ul. Ostrowska – relikty grodu.
5. Proboszczewice k/ Płocka – „Szwedzka Góra”.
6. Radom, ul. Piętrówka.
7. Sieciechów – „Wójtowa Góra”.

VIII. Województwo opolskie

Zabytki architektury

1. Głucholazy – kościół paraf. św. Wawrzyńca, 1250 r.
2. Kałków – kościół Narodzenia NMP i św. Jerzego, XIII w.
3. Kępnica – kościół Wniebowzięcia NMP, m.in. zachowane późnoromańskie polichromie w prezbiterium, 1 poł. XIII w.
4. Nysa – kościół św. Jakuba i św. Agnieszki, relikty kościoła z XIII w.
5. Pakosławice – kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła, 1221 r.
6. Wierzbice – kościół św. Mikołaja, pocz. XIV w.

Grody i grodziska

1. Biała – k/cmentarza żydowskiego.
2. Kielcza – k/cmentarza parafialnego.
3. Stara Warka, 3 km od Warki – „Kopiec”.

IX. Województwo podlaskie

Zabytki architektury

1. Brak.

Grody i grodziska

1. Bielsk Podlaski – „Góra zamkowa”.
2. Drohiczyn – „Góra zamkowa”.
3. Góra Zamkowa, gmina Jeleniewo.
4. Jegliniec, gm. Szypliszki – grodzisko jaćwieskie.
5. Miejskie Nowiny, gmina Sokółka.
6. Mielnik.
7. Nowogród – wzgórze Siemowita (skansen).
8. Stara Łomża, 5 km od Łomży – „Góra Królowej Bony”.
9. Sudawskie – „Gulberek”, „Mała Warszawa”, „Święta Góra”.
10. Suraż – „Góra zamkowa”.

X. Województwo podkarpackie

Zabytki architektury

1. Przemyśl:
 - wzgórze zamkowe – (preromańska rotunda, relikty na wzgórzu zamkowym, IX w., preromańskie monasterium na wzgórzu zamkowym, IX w., romańska bazylika trzynawowa, X w., palatium książęce, X w.),
 - romańska rotunda pod prezbiterium bazyliki archikatedralnej.

Grody i grodziska

1. Horodyszczce – wieś Trepcze k/Międzybrodzia.
2. Przemyśl – Wzgórze Trzech Krzyży – „Stare Zamczysko”.
3. Trzcinnica k/Jasła – skansen archeologiczny „Karpacka Troja”.
4. Wietrzno – Bóbrka, pow. krośnieński (na terenie kopalni ropy „Wzgórze Grodzisko”).

XI. Województwo pomorskie

Zabytki architektury

1. Gdańsk – romańskie piwnice z XIII w. pod dawnym klasztorem Dominikanów (odkrycie z 2006 r.).
2. Gdańsk – fundamenty XIII wiecznego kościoła św. Mikołaja pod Halą Targową.

3. Gdańsk-Oliwa – fragmenty cysterskiego kościoła romańskiego z 1 ćwierci XIII w., przebudowane opactwo cystersów z XII/XIII w.

Grody i grodziska

1. Białogard.
2. Damno, pow. słupski.
3. Grabowo Bobowskie k/Pęczewa, pow. stargardzki.
4. Grodzisko Grzosna k/Zamkowej Góry „Panieńska Góra”, na zachód od Skarszew.
5. Owidz 2 km k/Starogardu Gdańskiego.
6. Rowokół (Smołdzino).
7. Runowo, pow. słupski – ścieżka edukacyjna „Grodzisko Runowo”.
8. Sopot – skansen archeologiczny.
9. Święty Gaj – miejsce śmierci św. Wojciecha (na północ od Dzierzgonia).

XII. Województwo śląskie

Zabytki architektury

1. Cieszyn – rotunda z XI w. lub około 1180 r.
2. Giełbo – kościół św. Jakuba, fragmenty z pierwszej połowy XIII w.
3. Siewierz – kościół św. Jana Chrzciciela, 1144 r.
4. Wojkowice Kościelne – kościół św. Marcina i Doroty, 1200-1229 r.

Grody i grodziska

1. Będzin – góra św. Doroty z kościołem.
2. Będzin – góra zamkowa.
3. Bieruń Stary.
4. Bytom-Szombierki – wzgórze Małgorzaty.
5. Podzamcze – „Góra Birów”.
6. Lubomia – grodzisko Gałęszczyców.
7. Mikołów – gródek stożkowaty.
8. Pniów k/Pyskowic – przy parkingu cementarnym.
9. Podlesie, gmina Lelów.
10. Sosnowiec-Zagórze – opodal kościoła św. Joachima.
11. Żernica, pow. gliwicki – na szczycie drewniany kościół.

XIII. Województwo świętokrzyskie

Zabytki architektury

1. Goźlice – kościół paraf. Wniebowzięcia NMP, 1 poł. XIII w.
2. Grzegorzowice – kościół św. Jana Chrzciciela, prezbiterium z XIII w.
3. Imielno – kościół św. Mikołaja, 1 poł. XIII w.
4. Jędrzejów – opactwo cystersów, 1140 r.
5. Kije – kościół św. Piotra i Pawła, 2 poł. XII w.
6. Końskie – kolegiata św. Mikołaja i Wojciecha, 1 poł. XIII w.
7. Koprzywnica – pocysterski kościół św. Floriana, 1207-1240 r.
8. Mieronice – kościół św. Jakuba Starszego, 2 poł. XIII w.
9. Morsko Dolne – kościół Wniebowzięcia NMP, poł. XIII w.
10. Opatów – kolegiata św. Marcina, XII w.
11. Samborzec – kościół św. Trójcy, poł. XIII w.
12. Sandomierz – kościół dominikański św. Jakuba, 1226 r.
13. Skalbierz – kościół św. Jana Chrzciciela, XII/XIII w.
14. Sulistawice – kościół Narodzenia NMP, XIII w.
15. Święty Krzyż – opactwo benedyktyńskie, XI w.
16. Tarczek – kościół św. Idziego, 1 poł. XIII w.
17. Wąchock:
 - zespół klasztorny cystersów z romańskim kapitułarem, XII w.
 - kościół klasztorny NMP i św. Floriana, XIII w.

18. Wiślica:

- pierwsza kolegiata wiślicka z XII w. (wraz z unikatową płytą Orantów),
- druga kolegiata wiślicka z XIII w.,
- zespół rezydencjonalny składający się z dwóch palatiów połączonych z rotundami, fundamenty, XI-XII w.,
- kościół św. Mikołaja, relikty z przełomu X i XI w.

19. Włostów – kościół św. Jana Chrzciciela, XIII/XIV w.

20. Stara Zagość – kościół joannitów św. Jana Chrzciciela, XII w. (na północ od Wiślicy w Poblżu Niegostawic).

21. Zawichost:

- kościół św. Jana Chrzciciela, 2 poł. XIII w.,
- pozostałości kaplicy św. Maurycego, XI w.,
- kościół św. Trójcy, XIII w.,
- kościół Wniebowzięcia NMP.

Grody i grodziska

1. Skarżysko-Kamienna, dzielnica Łyżwy – rezerwat archeologiczny „Rydno”.
2. Skowronno Dolne – grodzisko k/Pińczowa.
3. Stradów, pow. kazimierski.
4. Wiślica.
5. Włoszczowa – grodzisko zwane „Kopcem św. Jana”.

XIV. Województwo warmińsko-mazurskie

Zabytki architektury

1. Brak.

Grody i grodziska

1. Durąg k/ Szyldak, powiat ostródzki.
2. Gardyny, gmina Dąbrówno.
3. Samplawa – góra św. Jana.
4. Staświny, gmina Miłki, pow. giżycki – Święta Góra.
5. Tarczyny, pow. działdowski – Ośrodek Archeologii Doświadczalnej.
6. Wały Tolkmity, 3 km na południe od Tolkmicka.

XV. Województwo wielkopolskie

Zabytki architektury

1. Czerwona wieś – kościół św. Idziego, fundamenty z 1 poł. XIII w.
2. Giecz:
 - kościół pw. NMP (tzw. Św. Mikołaja), fundamenty z 1 poł. XI w.,
 - palatium, fundamenty z 1 poł. XI w.
3. Gniezno:
 - kościół św. Jerzego (XII w., przebudowany w 1782 r.),
 - katedra gnieźnieńska, relikty z IX/X w.
4. Kalisz:
 - rezerwat archeologiczny „Zawodzie”: (relikty kolegiaty św. Pawła Apostoła, XII w., relikty palatium i kamiennej wieży obronnej, XII w.),
 - patena kaliska w bazylice kolegiackiej Wniebowzięcia NMP.
5. Kazimierz Biskupi – kościół św. Marcina, fragmenty z XII w.
6. Konin – romański słup przydrożny z 1151 r.
7. Kościelec k/Kalisza – kościół św. Wojciecha, połowa XII w.
8. Kościelec k/Koła – kościół św. Andrzeja Apostoła, połowa XII w.
9. Kotłów – kościół Narodzenia NMP, XII w.
10. Krobia – kościół św. Idziego, XII w.
11. Licheń – w kapliczce romański krzyż z piaskowca, 1151 r.

12. Lubiń – opactwo benedyktynów, XI/XII w. (na wschód od m. Krzywiń).
13. Łęknio – rotunda św. Piotra, relikty, X/XI w.
14. Objezierze – kościół św. Bartłomieja z fragmentami z 1 poł. XIII w.
15. Ostrów Lednicki:
 - palatium połączone z kaplicą, X w.,
 - kościół z prezbiterium, baseny chrzcielne, X w.
16. Poznań:
 - kościół św. Jana Jerozolimskiego za murami, XI-XIII w.
 - katedra św. Piotra i Pawła (fragmenty w podziemiu), X-XI w.
 - relikty palatium i kaplicy pod kościołem NMP, X w.
17. Stare Miasto – kościół św. Piotra i Pawła, XIII w. (4 km na południowy zachód od Konina).
18. Trzemeszno – opactwo benedyktynów, X/XI w.
19. Tulce – kościół Narodzenia NMP, XIII w.

Grody i grodziska

1. Grzybów-Rabieżyce – 7 km na północny wschód od Wrześni.
2. Moraczewo (przy drodze Poznań – Gniezno), w pobliżu wzgórza z wiatrakami.
3. Mrówki k/Wilczyna – skansen archeologiczny.
4. Rydzyna – około 1 km na wschód od zamku.
5. Zalesie k/Buku (droga z Buku do Dusznik po lewej przed drogą A2/E30).
6. Turostowo k/Kiszka, a nad jez. Turowskim.

XVI. Województwo zachodniopomorskie

Zabytki architektury

1. Banie – kościół MB Wspomożenia Wiernych, XIII w.
2. Będargowo – kościół Matki Boskiej Wspomożycielki Wiernych, zatarty charakter romański, odsłonięty jeden portal, XIII w. (na zachód od Szczecina).
3. Chwarszczany – kościół św. Stanisława Kostki, pierwotnie templariuszy św. Jana Ewangelisty, dolne partie fasady zachodniej z portalem, XIII w.
4. Gardno – kościół romański Najświętszego Serca Pana Jezusa, 1 poł. XIII w.
5. Góralice – kościół pw. św. Stanisława BM, przebudowany, XIII w.
6. Kamień Pomorski – bazylika św. Jana Chrzciciela, przełom XII/XIII w.
7. Kołbacz – kościół w zespole klasztornym cystersów, XII/XIII w.
8. Mętno – kościół, XIII w.
9. Moryń – bazylika romańska, poł. XIII w.
10. Piaseczno – kościół MB Królowej Różańca, XIII w. (na południe od m. Banie).
11. Rurka – kościół templariuszy, XIII w. (koło m. Chojna).
12. Swobnica – kościół św. Kazimierza, 1234-1250 r.

Grody i grodziska

1. Cedynia – pole bitwy.
2. Gołogóra (na południe od Wolina) – rezerwat archeologiczny „Wzgórze Wisielców”, na półwyspie naprzeciw Gogolic.
3. Koszalin – Góra Chełmska.
4. Lubin, gmina Międzyzdroje k/ Wapnicy – pozostałości grodu słowiańskiego.
5. Stare Drawsko.
6. Warnowo, gmina Wolin, na wschód od Międzyzdrojów.
7. Wolin.

Opracował Bernard Milewski.